

II

(Komunikaty)

KOMUNIKATY INSTYTUCJI, ORGANÓW I JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH
UNII EUROPEJSKIEJ

KOMISJA EUROPEJSKA

KOMUNIKAT KOMISJI

Wymogi i procedura włączania zakładów znajdujących się w państwach trzecich do europejskiego wykazu zakładów recyklingu statków**Wytyczne techniczne przewidziane w rozporządzeniu (UE) nr 1257/2013 w sprawie recyklingu statków**

(2016/C 128/01)

Celem niniejszych „Wytycznych technicznych dotyczących wymogów i procedury włączenia zakładów znajdujących się w państwach trzecich do europejskiego wykazu zakładów recyklingu statków” jest wyjaśnienie niektórych aspektów rozporządzenia (UE) nr 1257/2013 („rozporządzenia”), które weszło w życie w dniu 30 grudnia 2013 r. Niniejsze wytyczne zostały przyjęte przez Komisję Europejską w wyniku rozmów z państwami członkowskimi i zainteresowanymi stronami.

Artykuł 15 ust. 4 akapit trzeci rozporządzenia stanowi, że Komisja Europejska „może wydawać wskazówki techniczne, aby ułatwić [...] poświadczanie” zakładów recyklingu statków znajdujących się w państwie trzecim, mając na uwadze składanie przez nie wniosków o włączenie do europejskiego wykazu zakładów recyklingu statków („europejskiego wykazu”). W niniejszym dokumencie wyjaśniono następujące elementy, o których mowa w art. 15 ust. 4:

- przedmiot poświadczenia, tj. wymogi dotyczące projektu, budowy, eksploatacji, zarządzania, monitorowania oraz wymogi administracyjne, które muszą spełnić zakłady,
- status i kwalifikacje jednostki poświadczającej („niezależnego weryfikatora”),
- procedurę inspekcji zakładów i późniejsze weryfikacje,
- zasady składania wniosku o włączenie do europejskiego wykazu do Komisji Europejskiej.

W niniejszym dokumencie przedstawiono wyjaśnienia, odnosząc się do odpowiednich przepisów konwencji z Hongkongu, z uwzględnieniem odpowiednich wytycznych IMO i MOP oraz wytycznych konwencji bazylejskiej. Choć większość wymogów rozporządzenia wywodzi się z konwencji z Hongkongu, kilka wymogów jest jednak nowych i wymaga wyjaśnienia, które niekoniecznie można znaleźć w wytycznych IMO i innych obowiązujących wytycznych.

Niniejsze wytyczne techniczne mogą być aktualizowane, jeżeli zajdzie taka konieczność w świetle doświadczeń związanych z wdrażaniem rozporządzenia. Komisja zastrzega sobie prawo do publikacji kolejnych wytycznych technicznych w tym przedmiocie, np. dotyczących śródk okresowych przeglądów zgodności, które przewidziano w art. 15 ust. 4 akapit pierwszy rozporządzenia.

Niniejszy dokument odzwierciedla poglądy Komisji Europejskiej i jako taki nie jest prawnie wiążący. Wiążąca wykładnia prawodawstwa unijnego należy do wyłącznej kompetencji Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Poglądy wyrażone w niniejszych wytycznych nie mogą przesądzać o stanowisku, jakie Komisja może przyjąć przed Trybunałem Sprawiedliwości.

Skróty

- HKC konwencja z Hongkongu
- IMO Międzynarodowa Organizacja Morska
- MOP Międzynarodowa Organizacja Pracy
- BC TG Wytyczne techniczne konwencji bazylejskiej
- SRFP Plan zakładu recyklingu statków
- ŚOI Środki ochrony indywidualnej

SPIS TREŚCI

1.	Ogólne pytania dotyczące europejskiego wykazu zakładów recyklingu statków	3
1.1.	Czym jest europejski wykaz zakładów?	3
1.2.	Kto może ubiegać się o włączenie do europejskiego wykazu?	3
1.3.	W jaki sposób można ubiegać się o włączenie do europejskiego wykazu?	3
1.4.	Co należy dołączyć do dokumentacji wniosku?	4
1.5.	Kiedy można zgłaszać wnioski?	4
1.6.	W jaki sposób Komisja Europejska będzie oceniać wnioski?	4
1.7.	W jaki sposób opracowany zostanie europejski wykaz?	4
1.8.	Czy zakład można usunąć z europejskiego wykazu?	4
2.	Wymogi włączenia do europejskiego wykazu	5
2.1.	Wymogi ogólne	5
2.1.1.	Jakie upoważnienia i zezwolenia są wymagane, aby zakwalifikować się do włączenia do europejskiego wykazu?	5
2.1.2.	Co powinien obejmować plan zakładu recyklingu statków?	5
2.1.3.	Co oznacza „plan gotowości i reagowania w nagłych przypadkach” spełniający wymogi rozporządzenia?	6
2.1.4.	Co oznaczają odpowiednie systemy zarządzania i monitorowania?	6
2.2.	Wymogi środowiskowe	7
2.2.1.	Co oznacza „zapobieganie szkodliwym skutkom dla środowiska” i „kontrolowanie wszelkiego rodzaju wycieków, w szczególności w strefach międzyplywowych”?	8
2.2.2.	Co oznaczają „nieprzepuszczalne podłoża” i „skuteczne systemy odprowadzające”?	8
2.2.3.	Co oznacza „ograniczenie rozprzestrzeniania się materiałów niebezpiecznych”?	9
2.2.4.	Co oznaczają „wybudowane struktury”?	10
2.2.5.	Co oznacza gospodarowanie odpadami spełniające wymogi w kontekście rozporządzenia?	12
2.3.	Wymogi dotyczące zdrowia i bezpieczeństwa	14
2.3.1.	Co oznacza „zapobieganie szkodliwym skutkom dla zdrowia ludzkiego”?	14
2.3.2.	Co oznaczają odpowiednie środki ochrony indywidualnej spełniające wymogi rozporządzenia?	15
2.3.3.	Jakie obowiązki wiążą się z przeszkoleniem?	15
2.3.4.	Co oznacza prowadzenie rejestru zdarzeń, wypadków, chorób zawodowych i schorzeń przewlekłych spełniające wymogi rozporządzenia?	16
3.	Poświadczenie i inspekcje	16
3.1.	Jakie są główne cechy systemu inspekcji przewidzianego w nowym rozporządzeniu?	16
3.2.	Jaką rolę odgrywają niezależni weryfikatorzy?	18
3.3.	Kto może być niezależnym weryfikatorem?	18
3.4.	Czy Komisja Europejska opublikuje wykaz niezależnych weryfikatorów?	18
3.5.	Jakie akredytacje i kwalifikacje powinni mieć niezależni weryfikatorzy?	18
3.6.	Czy Komisja Europejska może postanowić o dalszej inspekcji zakładu?	19

1. **Ogólne pytania dotyczące europejskiego wykazu zakładów recyklingu statków**

1.1. **Czym jest europejski wykaz zakładów?**

Artykuł 2 ust. 1: „Niniejsze rozporządzenie [...] stosuje się do statków podnoszących banderę państwa członkowskiego”.

Artykuł 6 ust. 2 lit. a): „Właściciele statków zapewniają, aby statki przeznaczone do recyklingu [...] były poddawane recyklingowi jedynie w zakładach recyklingu statków wymienionych w europejskim wykazie”.

Artykuł 16 ust. 1 lit. b): „Komisja przyjmuje akty wykonawcze w celu sporządzenia europejskiego wykazu zakładów recyklingu statków, które [...] znajdują się w państwie trzecim i których włączenie nastąpiło na podstawie oceny informacji i potwierdzających je dowodów przekazanych lub zebranych zgodnie z art. 15”.

Zgodnie z art. 16 ust. 1 lit. b) rozporządzenia Komisja Europejska sporządzi wykaz („europejski wykaz”) zakładów recyklingu statków spełniających wymogi rozporządzenia. Europejski wykaz obejmie zarówno zakłady znajdujące się w UE, jak i poza UE.

Zgodnie z rozporządzeniem (art. 2 ust. 1 dotyczący zakresu stosowania oraz art. 6 ust. 2 lit. a) dotyczący wymogów ogólnych wobec właścicieli statków) właściciele statków podnoszących banderę państwa członkowskiego UE wysyłają swoje statki w celu demontażu jedynie do zakładów objętych europejskim wykazem.

1.2. **Kto może ubiegać się o włączenie do europejskiego wykazu?**

Artykuł 15 ust. 1: „Przedsiębiorstwo recyklingu statków będące właścicielem zakładu recyklingu statków znajdującego się w państwie trzecim, i które zamierza poddawać recyklingowi statki podnoszące banderę państwa członkowskiego, składa do Komisji wniosek w sprawie włączenia tego zakładu recyklingu statków do europejskiego wykazu”.

Procedura włączania do wykazu zakładów zależy od położenia geograficznego danego zakładu. Zakłady znajdujące się w UE zostaną włączone do wykazu przez swoje odpowiednie właściwe organy krajowe, które następnie prześlą swoje wykazy krajowe Komisji Europejskiej w celu ich bezpośredniego włączenia do europejskiego wykazu. Zakłady znajdujące się poza UE będą musiały złożyć wniosek do Komisji Europejskiej.

Chociaż praktyczne zasady włączania do wykazu w przypadku wykazów krajowych są określane przez każde państwo członkowskie, zgodnie z rozporządzeniem zakłady znajdujące się w UE i poza UE muszą spełniać takie same wymogi działania określone w art. 13 rozporządzenia.

1.3. **W jaki sposób można ubiegać się o włączenie do europejskiego wykazu?**

Artykuł 15 ust. 1: „Przedsiębiorstwo recyklingu statków będące właścicielem zakładu recyklingu statków znajdującego się w państwie trzecim, i które zamierza poddawać recyklingowi statki podnoszące banderę państwa członkowskiego, składa do Komisji wniosek w sprawie włączenia tego zakładu recyklingu statków do europejskiego wykazu”.

Na mocy rozporządzenia przedsiębiorstwo recyklingu statków będące właścicielem zakładu recyklingu statków zlokalizowanego poza UE, które zamierza poddawać recyklingowi statki podnoszące banderę państw członkowskich UE, składa do Komisji Europejskiej wniosek w sprawie włączenia tego zakładu recyklingu statków do europejskiego wykazu.

Wniosek należy przesłać pocztą elektroniczną na adres: env-ship-recycling@ec.europa.eu, a jego dwie kopie papierowe należy przesłać pocztą ⁽¹⁾ na adres:

European Commission
Waste Management and Recycling unit
Directorate-General for the Environment
Avenue de Beaulieu 9, BU5/107
1049 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

Komisja Europejska prześle pisemne potwierdzenie odbioru przedsiębiorstwu recyklingu statków wraz z przewidywaną datą wydania decyzji w sprawie wniosku. Komisja Europejska następnie prześle pisemne powiadomienie o podjęciu decyzji o włączeniu lub niewłączeniu do europejskiego wykazu zakładu recyklingu statków ubiegającego się o włączenie.

⁽¹⁾ Obszerne dokumenty, takie jak plan zakładu recyklingu statków, można przysyłać wyłącznie pocztą elektroniczną.

1.4. *Co należy dołączyć do dokumentacji wniosku?*

Artykuł 15 ust. 2: „Do wniosku, o którym mowa w [art. 15] ust. 1, dołącza się dowody na to, że dany zakład recyklingu statków spełnia wymogi określone w art. 13 w celu prowadzenia recyklingu statków i włączenia do europejskiego wykazu zgodnie z art. 16”.

Zgodnie z wymogami art. 15 rozporządzenia przedsiębiorstwo recyklingu statków składa wniosek wraz z dokumentacją w celu przedstawienia dowodu na to, że zakład spełnia wymogi rozporządzenia. Dokumentacja powinna zawierać:

1. wypełniony formularz dotyczący „informacji i dokumentów związanych z wnioskiem o włączenie zakładu do europejskiego wykazu zakładów recyklingu statków” wraz z dokumentami uzupełniającymi, jak wskazano w decyzji wykonawczej Komisji (UE) 2015/2398 dotyczącej informacji i dokumentów związanych z wnioskiem o włączenie zakładu mieszczącego się w państwie trzecim do europejskiego wykazu zakładów recyklingu statków⁽²⁾;
2. kopię poświadczenia zakładu recyklingu statków przez niezależnego weryfikatora (wzór w załączniku 1 do niniejszego dokumentu);
3. kopię planu zakładu recyklingu statków.

Wszystkie dokumenty należy sporządzić w języku angielskim lub należy dołączyć tłumaczenie na język angielski, francuski lub niemiecki.

1.5. *Kiedy można zgłaszać wnioski?*

Wnioski można zgłaszać w dowolnym momencie. Po opublikowaniu europejskiego wykazu będzie on regularnie aktualizowany, aby włączać do niego zakłady, których wnioski zostały pozytywnie rozpatrzone, oraz usuwać z niego zakłady, które przestały spełniać wymogi rozporządzenia (zob. pkt 1.8 poniżej).

Aby zakład znalazł się w wykazie przed końcem 2016 r., należy złożyć wniosek wraz z dokumentacją przed dniem 1 lipca 2016 r. (piątek).

1.6. *W jaki sposób Komisja Europejska będzie oceniać wnioski?*

Komisja Europejska (Dyrekcja Generalna ds. Środowiska) będzie oceniać wnioski otrzymane od zakładów recyklingu statków znajdujących się poza UE pod kątem spełnienia wymogów rozporządzenia. Rozpatrywane będą jedynie kompletne wnioski. Jeżeli dokumentacja wniosku będzie niekompletna, od przedsiębiorstwa zażąda się dostarczenia brakującego elementu lub brakujących elementów.

1.7. *W jaki sposób opracowany zostanie europejski wykaz?*

Europejski wykaz należy opracować i aktualizować poprzez przyjmowanie *aktów wykonawczych* na podstawie art. 291 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Wnioski o włączenie do europejskiego wykazu sprawdzać będzie komitet ds. regulacji recyklingu statków składający się z przedstawicieli państw członkowskich, który przedstawi swoją opinię zgodnie z procedurą sprawdzającą opisaną w art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011⁽³⁾.

Zgodnie z art. 16 ust. 2 rozporządzenia Komisja Europejska ma obowiązek opublikować europejski wykaz nie później niż w dniu 31 grudnia 2016 r. Podzielony jest on na dwie podlisty zawierające zakłady recyklingu statków znajdujące odpowiednio w UE i poza UE.

Europejski wykaz zostanie opublikowany w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej oraz na stronie internetowej Komisji Europejskiej. Europejski wykaz będzie regularnie aktualizowany, aby w razie potrzeby włączać do niego zakłady recyklingu statków lub usuwać je z niego.

1.8. *Czy zakład można usunąć z europejskiego wykazu?*

Artykuł 16 ust. 4 lit. b): „Komisja przyjmuje akty wykonawcze w celu regularnego aktualizowania europejskiego wykazu, aby [...] usunąć zakład recyklingu statków z europejskiego wykazu, jeśli (i) zakład recyklingu statków przestaje spełniać wymogi określone w art. 13; lub (ii) nie dostarczono zaktualizowanego dowodu co najmniej na trzy miesiące przed upływem pięcioletniego okresu określonego w ust. 3 niniejszego artykułu”.

⁽²⁾ Dz.U. L 332 z 18.12.2015, s. 145.

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

Tak. Jeżeli Komisja Europejska ustali, że zakład przestał spełniać wymogi rozporządzenia, zostanie wszczęta procedura usunięcia tego zakładu z europejskiego wykazu. Przedsiębiorstwo recyklingu statków, przeciwko któremu wszczęto procedurę, otrzyma możliwość przedstawienia swojej sprawy i udzielenia odpowiedzi na wszelkie pytania zadane przez Komisję Europejską.

W przypadku usunięcia zakładu znajdującego się w państwie trzecim z europejskiego wykazu wymagane będzie również przyjęcie aktu wykonawczego zgodnie z procedurą opisaną w pkt 1.7.

Chociaż decyzja o usunięciu zakładu z europejskiego wykazu jest ostateczna, nic nie stoi na przeszkodzie, aby przedsiębiorstwo następnie ponownie złożyło wniosek o włączenie do wykazu swojego zakładu.

2. Wymogi włączenia do europejskiego wykazu

Niniejsza sekcja dotyczy różnych wymogów określonych w rozporządzeniu mających zastosowanie do zakładów recyklingu statków, które chcą poddawać statki z UE recyklingowi. Do celów przejrzystości różne wymogi pogrupowano w ramach trzech nagłówków (wymogi ogólne, środowiskowe, dotyczące zdrowia i bezpieczeństwa). Niektóre wymogi mogą wchodzić w zakres więcej niż jednego nagłówka, ponieważ mogą służyć kilku celom. W takich przypadkach wymogi opisano według ich głównego przedmiotu.

2.1. Wymogi ogólne

2.1.1. Jakie upoważnienia i zezwolenia są wymagane, aby zakwalifikować się do włączenia do europejskiego wykazu?

Artykuł 13 ust. 1 lit. a): Zakład recyklingu statków musi „otrzymać zezwolenie od właściwych organów na prowadzenie działalności w zakresie recyklingu statków”.

Pierwszym wymogiem włączenia zakładu do europejskiego wykazu jest uzyskanie uprzedniego zezwolenia na recykling statków od właściwego organu we własnym państwie. Komisja Europejska nie będzie włączać do wykazu zakładów, które nie otrzymały zezwolenia na prowadzenie działalności od własnych krajowych właściwych organów. Jeżeli zakład znajdujący się w wykazie utraci krajowe zezwolenie na recykling statków, usuwa się go z europejskiego wykazu. Komisja Europejska może skontaktować się z danymi organami bezpośrednio, aby zweryfikować, czy dokument lub dokumenty zawierające zezwolenie, które dołączono do dokumentacji wniosku, są autentyczne.

Do celów rozporządzenia zasady dotyczące zezwoleń, o których mowa w art. 13 ust. 1 lit. a), zależą od prawa państwa, w którym znajduje się zakład.

Jeżeli odpowiedni właściwy organ lub odpowiednie właściwe organy nie wydadzą określonego zezwolenia, licencji ani upoważnienia na prowadzenie recyklingu statków, wnioskodawca w wyraźny sposób zaznacza to w swoim wniosku i przedkłada inne odpowiednie pozwolenia, licencje lub zezwolenia związane z działalnością przedsiębiorstwa.

2.1.2. Co powinien obejmować plan zakładu recyklingu statków?

Artykuł 13 ust. 1 lit. e): Zakład recyklingu statków musi „przygotować plan zakładu recyklingu statków”.

Plan zakładu recyklingu statków wprowadzony konwencją z Hongkongu jest dokumentem o zasadniczym znaczeniu, który znalazł odzwierciedlenie w rozporządzeniu. Analiza treści planu zakładu recyklingu statków umożliwi Komisji sprawdzenie zgodności z istotnymi wymogami rozporządzenia. Zgodnie z zaleceniem przy wykazywaniu spełnienia wymogów rozporządzenia należy odnosić się do odpowiednich części planu zakładu recyklingu statków.

Jak wskazano w wytycznych IMO dotyczących bezpiecznego i racjonalnego ekologicznie recyklingu statków⁽⁴⁾, „zarząd lub odpowiedni organ zarządzający przedsiębiorstwa recyklingu przyjmuje plan zakładu recyklingu statków [...]. Niezwykle istotne jest, [...] aby plan zakładu recyklingu statków zawierał pełny opis prac i procedur, które obowiązują w zakładzie recyklingu statków, w celu zapewnienia zgodności z Konwencją”. Ponadto plan zakładu recyklingu statków powinien zawierać pełny opis działań i procedur, które obowiązują w zakładzie recyklingu statków, w celu zapewnienia zgodności z rozporządzeniem w przypadku przepisów rozszerzonych o wymogi konwencji z Hongkongu (zob. w szczególności pytania w pkt 2.2 poniżej, w której omówiono szczegółowe wymogi).

Zalecany format planu zakładu recyklingu statków przedstawiono w dodatku 1 do wytycznych IMO dotyczących bezpiecznego i racjonalnego ekologicznie recyklingu statków⁽⁵⁾.

⁽⁴⁾ IMO, rezolucja MEPC.210(63) przyjęta w dniu 2 marca 2012 r., wytyczne dotyczące bezpiecznego i racjonalnego ekologicznie recyklingu statków z 2012 r., s. 7–36.

⁽⁵⁾ IMO MEPC.210(63) dodatek 1, s. 37.

2.1.3. Co oznacza „plan gotowości i reagowania w nagłych przypadkach” spełniający wymogi rozporządzenia?

Artykuł 13 ust. 1 lit. h): Zakład recyklingu statków musi „sporządzić i utrzymywać plan gotowości i reagowania w nagłych przypadkach”.

We wskazówkach przedstawionych w sekcji 3.3.5 wytycznych IMO dotyczących bezpiecznego i racjonalnego ekologicznie recyklingu statków, a także w sekcjach 4.6 i 16 wytycznych MOP⁽⁶⁾ oraz w sekcjach 4.5 i 6.2 wytycznych technicznych konwencji bazylejskiej dotyczących racjonalnego ekologicznie gospodarowania w zakresie pełnego lub częściowego demontażu statków (zwanymi dalej „wytycznymi technicznymi konwencji bazylejskiej”) (7) opisano, w jaki sposób należy opracować plan gotowości i reagowania w nagłych przypadkach.

Ponadto odpowiedni plan gotowości i reagowania w nagłych przypadkach odzwierciedla obecny rozkład zakładu recyklingu i przedstawia się go wszystkim pracownikom zakładu, w tym wykonawcom i pracownikom zatrudnionym na krótki okres.

2.1.4. Co oznaczają odpowiednie systemy zarządzania i monitorowania?

Artykuł 13 ust. 1 lit. d): Zakład recyklingu statków musi „ustanowić systemy zarządzania i monitorowania oraz procedury i techniki, których celem jest zapobieganie, ograniczanie, minimalizacja i – w stopniu, w jakim jest to możliwe – wyeliminowanie [...] ryzyka dla zdrowia pracowników i ludności w pobliżu zakładu recyklingu statków; oraz [...] szkodliwego wpływu na środowisko powstałego na skutek recyklingu statków”.

Systemy zarządzania i monitorowania obejmują odpady i materiały niebezpieczne, szkody w środowisku spowodowane ogólną działalnością w zakresie recyklingu statków oraz względy bezpieczeństwa i zdrowia. Systemy te wspierają wdrażanie procedur i technik, których celem jest zapobieganie, ograniczanie, minimalizacja i – w stopniu, w jakim jest to możliwe – wyeliminowanie ryzyka dla zdrowia i szkodliwego wpływu na środowisko.

Systemy zarządzania i monitorowania służą kontroli wdrażania procesów i warunków opisanych w planie zakładu recyklingu statków. Mają one zastosowanie do całego procesu: od przyjęcia statku do recyklingu po gospodarowanie odpadami⁽⁸⁾ (jeżeli odbywa się ono w zakładzie recyklingu statków). Proces ten obejmuje między innymi ocenę zagrożeń na pokładzie statku (w tym na podstawie wykazu materiałów niebezpiecznych i świadectwa gotowości do recyklingu); określanie i spełnianie wszelkich wymogów prawnych niezbędnych do poddania statków recyklingowi; przeprowadzanie procesu recyklingu statków w bezpieczny i racjonalny ekologicznie sposób (w tym magazynowanie materiałów i odpadów znajdujących się na pokładzie statku i wygenerowanych w procesie recyklingu statków, a także gospodarowanie nimi) oraz zapewnianie wymaganego szkolenia i przeprowadzanie kontroli dokumentacji całego procesu.

a) Systemy zarządzania środowiskowego i monitorowania środowiska

W kontekście rozporządzenia wytyczne techniczne konwencji bazylejskiej dotyczące opracowywania i wdrażania systemów zarządzania środowiskowego⁽⁹⁾ są odpowiednim źródłem międzynarodowym powiązanym z art. 13 ust. 1 lit. d), jeżeli chodzi o szkodliwy wpływ na środowisko.

Zgodnie z wytycznymi IMO⁽¹⁰⁾ dotyczącymi monitorowania środowiska program monitorowania środowiska obejmuje „możliwe negatywne skutki powstałe w trakcie recyklingu statków, [które można] podzielić na cztery główne kategorie: przedostanie się materiałów niebezpiecznych do ziemi i osadów; przedostanie się materiałów niebezpiecznych do wody; emisje materiałów niebezpiecznych do powietrza; oraz odgłosy/wibracje”. Narażenie na wysokie temperatury jest kolejnym możliwym negatywnym skutkiem, który należy wziąć pod uwagę.

W wytycznych IMO dotyczących bezpiecznego i racjonalnego ekologicznie recyklingu statków wyjaśniono również, że „program monitorowania [...] powinien koncentrować się na zakładzie, z uwzględnieniem cech charakterystycznych zakładu, takich jak korzystanie z suchego doku, molo/pomostu lub obszarów recyklingu wydzielonych w strefie styku lądu i morza, oraz należy w nim określić chemiczne, biologiczne i fizyczne zmiany w środowisku otaczającym zakład recyklingu statków”. „W programie monitorowania [...] należy stosować ugruntowane normy w odniesieniu do pobierania próbek i analizy odpowiednich parametrów środowiskowych”.

⁽⁶⁾ MOP, „Bezpieczeństwo i zdrowie w razie katastrofy statku: wytyczne dla państw azjatyckich oraz Turcji”, 2004 r. (zwane dalej „wytycznymi MOP dotyczącymi bezpieczeństwa i zdrowia”), sekcja 4.6, s. 32, oraz sekcja 16, s. 128–133.

⁽⁷⁾ Konwencja bazylejska, wytyczne techniczne dotyczące ekologicznie racjonalnego gospodarowania w zakresie pełnego lub częściowego demontażu statków (zwane dalej „wytycznymi technicznymi konwencji bazylejskiej”), sekcja 4.5, s. 63–64 i sekcja 6.2, s. 84–88.

⁽⁸⁾ Zob. pkt 2.2.5 w celu uzyskania bardziej szczegółowych informacji w zakresie wymogów gospodarowania odpadami przewidzianych w rozporządzeniu.

⁽⁹⁾ Wytyczne techniczne konwencji bazylejskiej, sekcja 6.2, s. 85–87.

⁽¹⁰⁾ IMO MEPC.210(63) Sekcja 3.4.1, s. 24.

b) Systemy zarządzania zdrowiem i bezpieczeństwem oraz monitorowania zdrowia i bezpieczeństwa

Uznaje się, że kompleksowe systemy zarządzania i monitorowania, których celem jest zapobieganie, ograniczanie, minimalizacja i – w stopniu, w jakim jest to możliwe – wyeliminowanie ryzyka dla zdrowia pracowników i ludności w pobliżu zakładu recyklingu statków powstałego na skutek recyklingu statków, obejmują dwa kluczowe aspekty w rozumieniu wytycznych MOP:

- a) zakład ustanowił systemy zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy⁽¹¹⁾;
- b) pracownicy mają prawa, o których mowa w wytycznych MOP⁽¹²⁾, umożliwiające im przejęcie własności systemów zarządzania zdrowiem i bezpieczeństwem oraz w rezultacie przyczynienie się do ich ulepszenia.

W wytycznych MOP⁽¹³⁾ przyjęto założenie, że pracodawcy „dokonują uzgodnień dotyczących identyfikowania i okresowej oceny zagrożeń i ryzyka stwarzanych dla bezpieczeństwa i zdrowia przez otaczające ich niebezpieczne czynniki w każdym stałym lub tymczasowym miejscu pracy, które to czynniki powstają na skutek podejmowania różnych działań i korzystania z różnych narzędzi, maszyn, urządzeń i substancji” oraz że „wdrażają odpowiednie środki zapobiegawcze i ochronne wymagane, aby zapobiec tym zagrożeniom i temu ryzyku lub aby je ograniczyć do jak najniższego rozsądnego i możliwego do osiągnięcia poziomu zgodnie z krajowymi przepisami prawnymi i regulacjami”.

W wytycznych IMO dotyczących bezpiecznego i racjonalnego ekologicznie recyklingu statków wskazano również rolę przedsiębiorstwa recyklingu statków, którego zadaniem jest przeprowadzanie „ocen zagrożeń związanych z pracą, aby móc określić właściwe podejście w celu zmaksymalizowania bezpieczeństwa pracowników. Obowiązek przeprowadzania ocen zagrożeń związanych z pracą powinien spoczywać na osobie posiadającej kompetencje w zakresie zagrożeń charakterystycznych dla danej pracy. Zaleca się, aby oceny były przeprowadzane przez zespół pracowników, w którego składzie znajduje się osoba posiadająca wspomniane kompetencje, przedstawiciel zarządu i pracownicy posiadający odpowiedni poziom wiedzy fachowej”⁽¹⁴⁾.

Zgodnie z art. 3 ust. 3 rozporządzenia „właściwą osobą może być przeszkolony pracownik lub pracownik kadr kierowniczych, który jest w stanie dokonać rozpoznania i oceny ryzyka zawodowego, zagrożeń i stopnia narażenia pracowników na potencjalnie niebezpieczne materiały lub niebezpieczne warunki w zakładzie recyklingu statków oraz który jest zdolny do określenia niezbędnych środków ochrony i ostrożności, jakie należy podjąć w celu wyeliminowania lub zmniejszenia tego ryzyka, zagrożeń i stopnia narażenia”.

Drugi aspekt systemów zarządzania zdrowiem i bezpieczeństwem dotyczy konieczności zapewnienia pracownikom przez przedsiębiorstwo recyklingu statków dostępu do informacji, a także ich zaangażowania oraz możliwości przekazywania przez nich informacji zwrotnych w celu poprawy bezpieczeństwa. Wytyczne MOP zawierają wykaz odpowiednich praw pracowników⁽¹⁵⁾. Obejmuje on różnorodne prawa – od prawa do zgłaszania właściwemu organowi zagrożeń dla bezpieczeństwa po prawo do odpowiedniej opieki medycznej czy prawo do wyboru swoich przedstawicieli zgodnie z przepisami prawa krajowego, krajowymi regulacjami i krajową praktyką. W każdym przypadku przedsiębiorstwo recyklingu statków dokonuje niezbędnych uzgodnień, aby zapewnić pracownikom dostęp do informacji, ich zaangażowanie i możliwość przekazywania przez nich informacji zwrotnych w kwestiach dotyczących zdrowia i bezpieczeństwa.

Parametry monitorowania zdrowia i bezpieczeństwa można uznać za osiągnięte, jeżeli przedsiębiorstwo recyklingu statków wdrożyło odpowiednie wytyczne MOP⁽¹⁶⁾. W wytycznych IMO dotyczących bezpiecznego i racjonalnego ekologicznie recyklingu statków określono również, że zakład wprowadza „procedury, które należy stosować w celu monitorowania narażenia na zagrożenia i zapewnienia nadzoru medycznego”⁽¹⁷⁾.

2.2. Wymogi środowiskowe

W niniejszej sekcji wykorzystano w szczególności sekcję 3 wytycznych IMO dotyczących bezpiecznego i racjonalnego ekologicznie recyklingu statków z 2012 r. Wytyczne zaczerpnięto również z następujących materiałów:

— części II wytycznych MOP dotyczących bezpieczeństwa i zdrowia w razie katastrofy statku⁽¹⁸⁾,

⁽¹¹⁾ Wytyczne MOP dotyczące bezpieczeństwa i zdrowia, s. 28–33.

⁽¹²⁾ Wytyczne MOP dotyczące bezpieczeństwa i zdrowia, s. 21–23.

⁽¹³⁾ Wytyczne MOP dotyczące bezpieczeństwa i zdrowia, sekcja 3.4.2, s. 19 oraz załącznik III, s. 155–172

⁽¹⁴⁾ IMO MEPC.210(63), sekcja 3.3.3

⁽¹⁵⁾ Wytyczne MOP dotyczące bezpieczeństwa i zdrowia, sekcja 3.6, s. 21–23.

⁽¹⁶⁾ Wytyczne MOP dotyczące bezpieczeństwa i zdrowia, załącznik I (profilaktyczna opieka lekarska nad pracownikami), sekcje 2 i 3, s. 147–150 i załącznik II (nadzór nad środowiskiem pracy), s. 152–154.

⁽¹⁷⁾ IMO MEPC.210(63), sekcja 3.3.4.11, s. 21.

⁽¹⁸⁾ Wytyczne MOP dotyczące bezpieczeństwa i zdrowia, część II, s. 47–140 (z wyjątkiem sekcji 14 i 16, do których odniesiono się w następnym rozdziale niniejszych wytycznych).

- sekcji 5 wytycznych technicznych konwencji bazylejskiej dotyczących racjonalnego ekologicznie gospodarowania w zakresie pełnego lub częściowego demontażu statków⁽¹⁹⁾,
- wytycznych Sekretariatu konwencji bazylejskiej dla właściwych organów zakładów recyklingu statków („wytyczne Sekretariatu konwencji bazylejskiej z 2013 r.”)⁽²⁰⁾.

W niniejszej sekcji przyznano w szczególności, że „stosowanie zasad bezpiecznej dla środowiska gospodarki oraz przestrzeganie przepisów dotyczących recyklingu statków będzie zależne, przynajmniej częściowo, od stworzenia odpowiedniej infrastruktury”⁽²¹⁾. Pod kątem operacyjnym z odpowiedzi udzielonych w pkt 2.2.1–2.2.3 wynika, że przeniesienie elementów ze statku na nieprzepuszczalne podłoże w zakładzie odbywa się w taki sposób, aby elementy te nie miały kontaktu z morzem, *strefą międzyplywową* ani żadnym innym przepuszczalnym podłożem, takim jak piasek lub żwir⁽²²⁾.

2.2.1. Co oznacza „zapobieganie szkodliwym skutkom dla środowiska” i „kontrolowanie wszelkiego rodzaju wycieków, w szczególności w strefach międzyplywowych”?

Artykuł 13 ust. 1 lit. f): Zakład recyklingu statków musi „zapobiegać szkodliwym skutkom dla zdrowia ludzkiego i dla środowiska, w tym kontrolować wszelkiego rodzaju wycieki, w szczególności w strefach międzyplywowych”.

Niezbędne wytyczne dotyczące *zapobiegania szkodliwym skutkom dla środowiska* można znaleźć w wytycznych IMO dotyczących zapobiegania szkodliwym skutkom dla środowiska⁽²³⁾. Wskazówki ułatwiające określenie, jakie działania należy podjąć, aby zapobiec szkodliwym skutkom, przedstawiono również w wytycznych technicznych konwencji bazylejskiej⁽²⁴⁾.

Poprzez wprowadzenie w rozporządzeniu wymogu, zgodnie z którym zakład recyklingu statków musi „zapobiegać szkodliwym skutkom dla zdrowia ludzkiego i dla środowiska”, podkreślono kwestię zapobiegania. Jeżeli zakład jest „zaprojektowany, zbudowany i eksploatowany w sposób bezpieczny i racjonalny ekologicznie”⁽²⁵⁾, oznacza to, że wdrożono oba środki i zapewniono infrastrukturę w celu zapobiegania wyciekom do środowiska.

Zakład musi ponadto „kontrolować wszelkiego rodzaju wycieki”, tj. udowodnić, że ma możliwość zapobiegania wszelkiego rodzaju wyciekom (rozlaniu cieczy, emisjom do powietrza itp.) oraz – jeżeli nie zdołano im zapobiec, mimo że zakład jest zaprojektowany, zbudowany i eksploatowany oraz działa w sposób spełniający wymogi rozporządzenia – reagowania na te wycieki i łagodzenia ich skutków.

Do przykładów systemów kontroli zaliczają się między innymi następujące środki: uprzednia ocena zanieczyszczeń znajdujących na pokładzie statku; zespoły szybkiego reagowania; bariery do absorpcji oleju; zapory do ograniczania rozprzestrzeniania się oleju⁽²⁶⁾; kanały odprowadzające i nieprzepuszczalne podłoża (bardziej szczegółowe informacje dotyczące ostatniego środka przedstawiono w następnym punkcie).

Strefę międzyplywową należy rozumieć jako strefę między najniższą i najwyższą linią zasięgu wód przyplywu. Chociaż każdy obszar zakładu zasługuje na uwagę, w sposób szczególny odniesiono się w rozporządzeniu do stref międzyplywowych, ponieważ stwarzają one określone wyzwania, jeżeli chodzi o kontrolę wycieków ze względu na nieustannie zmieniające się warunki wynikające z pływów.

2.2.2. Co oznaczają „nieprzepuszczalne podłoża” i „skuteczne systemy odprowadzające”?

Artykuł 13 ust. 1 lit. g) ppkt (i): Zakład recyklingu statków musi „zapewnić bezpieczne i racjonalne ekologicznie gospodarowanie materiałami niebezpiecznymi i odpadami oraz ich magazynowanie, w tym [...] prowadzenie prac z materiałami niebezpiecznymi i odpadami wytwarzanymi podczas procesu recyklingu statku jedynie na nieprzepuszczalnych podłożach ze skutecznymi systemami odprowadzającymi”.

⁽¹⁹⁾ Wytyczne techniczne konwencji bazylejskiej, sekcja 5, s. 66–83.

⁽²⁰⁾ Sekretariat konwencji bazylejskiej, wytyczne dla właściwych organów zakładów recyklingu statków, z dnia 4 sierpnia 2013 r.

⁽²¹⁾ Wytyczne Sekretariatu konwencji bazylejskiej z 2013 r., s. 13.

⁽²²⁾ Bloki nie tylko stanowią „odpady wytwarzane podczas procesu recyklingu statku”, lecz również występuje w ich przypadku zazwyczaj znaczne ryzyko, że zostaną pokryte pozostałościami olejowymi lub cząsteczkami farby i substancji powlekającej powstałymi w trakcie cięcia, w związku z czym nie można ich upuścić na ani otrzeć o *strefę międzyplywową* ani jakkolwiek inną przepuszczalną powierzchnię, taką jak piasek lub żwir, ponieważ proces ten stanowiłby naruszenie procesu kontroli wszelkiego rodzaju wycieków (art. 13 ust. 1 lit. f)), procesu ograniczenia rozprzestrzeniania się (art. 13 ust. 1 lit. g) ppkt (i)) i zasad prowadzenia prac na nieprzepuszczalnych podłożach (art. 13 ust. 1 lit. g) ppkt (ii)).

⁽²³⁾ IMO MEPC.(210)63, sekcja 3.4.4, s. 33–36.

⁽²⁴⁾ Wytyczne techniczne konwencji bazylejskiej, s. 81–83.

⁽²⁵⁾ Artykuł 13 ust. 1 lit. b) rozporządzenia.

⁽²⁶⁾ Rodzaj wykorzystywanej zapory do ograniczania rozprzestrzeniania się oleju będzie się różnił w zależności od położenia i warunków zakładu recyklingu statków. Niezbędne okazać się mogą dwa poziomy ograniczenia rozprzestrzeniania, w szczególności w zakładach, do których statki transportuje się przy użyciu ich własnego napędu, możliwie powodując wyciek zanieczyszczonej wody odpływowej do morza: pierwsza warstwa będąca sorbentową zaporą do ograniczania rozprzestrzeniania się oleju umieszczona wokół demontowanego statku i druga trwalsza warstwa, którą stanowią nadbrzeżne lub oceaniczne zapory niesorbentowe.

Zgodnie z rozporządzeniem prace z „materiałami niebezpiecznymi” oraz „odpadami wytwarzanymi podczas procesu recyklingu statku” prowadzi się „jedynie na nieprzepuszczalnych podłożach ze skutecznymi systemami odprowadzającymi”.

„Prowadzenie prac” jest bardzo szerokim pojęciem wychodzącym poza zakres operacji związanych z gospodarowaniem odpadami. Rozpoczyna się od odcięcia/odseparowania elementów od statku oraz obejmuje sortowanie i transport materiałów niebezpiecznych i odpadów wytwarzanych podczas procesu recyklingu statków.

Wszystkie elementy oddzielone od statku, w tym duże bloki, są albo „materiałami niebezpiecznymi”, albo „odpadami wytwarzanymi podczas procesu recyklingu statków”.

„Podłoża” oznaczają jednolite, równe i podtrzymujące powierzchnie. „Nieprzepuszczalne podłoża” oznaczają podłoża, przez które ciecz nie są w stanie przeniknąć. Odzwierciedla to nie tylko potrzebę ograniczania rozprzestrzeniania się cieczy niebezpiecznych, lecz również przeciwdziałania możliwości przedostania się materiałów niebezpiecznych do środowiska. Stałowe elementy samego statku można uznać za nieprzepuszczalne podłoża w kontekście rozporządzenia, jeżeli spełnione zostaną określone warunki (zob. poniżej) lub w przypadku pływających doków.

W kontekście rozporządzenia „skuteczne systemy odprowadzające” należy rozumieć jako odprowadzanie połączone z oczyszczalnią ścieków (w zakładzie lub dzieloną/gminną) lub, jak określono w wytycznych Sekretariatu konwencji bazylejskiej z 2013 r., „prostą infrastrukturę (np. betonową podstawę), która pełni funkcję bariery zapobiegającej rozprzestrzenianiu się materiałów zanieczyszczających. W ramach tej infrastruktury tworzy się system odprowadzania zanieczyszczeń i zapewnia przepustowość kanałów odprowadzających poprzez okresowe czyszczenie, np. dzięki instalacji ruchomych krat nad kanałami odprowadzającymi”⁽²⁷⁾. Wielkość systemów odprowadzających należy określić na podstawie danych meteorologicznych (np. opadów), możliwych wielkości wycieków, rodzajów wycieków, wielkości obszaru o nieprzepuszczalnym podłożu oraz wpływania wód zewnętrznych.

Ponieważ prace z materiałami niebezpiecznymi i odpadami wytwarzanymi podczas procesu recyklingu statków powinny odbywać się „jedynie” na nieprzepuszczalnych podłożach, element odseparowany od statku nie może mieć nigdy kontaktu z nieprzepuszczalnym podłożem takim jak piasek. Może zostać jednak przeniesiony (np. za pomocą żurawia) na nieprzepuszczalne podłoże.

Wnętrze samego statku można uznać za nieprzepuszczalne podłoże w kontekście rozporządzenia, jeżeli:

- a) kadłub jest uszczelniony, przeanalizowano szczelność jego dna i nie stwierdzono zagrożeń;
- b) szkodliwe substancje wydostające się ze statku podczas operacji cięcia kontroluje się zgodnie z pkt 2.2.1, np. gromadzi się je i gospodaruje nimi w sposób racjonalny ekologicznie;
- c) zapory do ograniczania rozprzestrzeniania się oleju rozmieszcza się od kadłuba statku do nadbrzeża/kei przed podjęciem jakiegokolwiek działalności stwarzającej zagrożenie dla środowiska, a zgarniacze oleju są łatwo dostępne;
- d) bloki są przenoszone w bezpieczny sposób na obszary cięcia o nieprzepuszczalnym podłożu;
- e) przedostawanie się łusek farby i fragmentów toksycznej powłoki do morza/na przepuszczalną powierzchnię kontroluje się zgodnie z pkt 2.2.1;
- f) kiedy tylko staje się to wykonalne, przenosi się pozostałość samego dna statku na nieprzepuszczalne podłoże w sposób bezpieczny i racjonalny ekologicznie, np. poprzez zastosowanie żurawia, sani lub pokładnika wraz z wciągarkami, aby umożliwić cięcie dna nad nieprzepuszczalnym podłożem o skutecznym systemie odprowadzającym, w tym nad konstrukcją pływającą, taką jak pływający suchy dok, barka górnopokładowa lub podobna konstrukcja wyposażona w skuteczny system odprowadzający.

2.2.3. Co oznacza „ograniczenie rozprzestrzeniania się materiałów niebezpiecznych”?

Artykuł 13 ust. 1 lit. g) ppkt (i): Zakład recyklingu statków musi „zapewnić bezpieczne i racjonalne ekologicznie gospodarowanie materiałami niebezpiecznymi i odpadami oraz ich magazynowanie, w tym [...] ograniczenie rozprzestrzeniania się wszystkich materiałów niebezpiecznych na statku w trakcie całego procesu recyklingu statku, tak aby zapobiec przedostaniu się tych materiałów do środowiska”.

Zgodnie z rozporządzeniem „ograniczenie rozprzestrzeniania się wszystkich materiałów niebezpiecznych” musi być zapewniane nieprzerwanie („w trakcie całego procesu recyklingu statku”) ⁽²⁸⁾ w celu zapobiegania ich „przedostaniu się [...] do środowiska”. Oznacza to, że wszelkie materiały niebezpieczne usuwa się ze statku oraz gromadzi, magazynuje, transportuje i unieszkodliwia w sposób, który nie pozwala na ich bezpośredni kontakt ze środowiskiem ani z pracownikami (np. poprzez dotykanie ich gołymi rękami, dostanie się do dróg oddechowych itp.). W niniejszym punkcie skoncentrowano się na usuwaniu, gromadzeniu i magazynowaniu materiałów niebezpiecznych, natomiast w punkcie 2.2.5 skupiono się na aspektach gospodarowania odpadami.

⁽²⁷⁾ Wytyczne Sekretariatu konwencji bazylejskiej z 2013 r., s. 14.

⁽²⁸⁾ „[O]graniczenie rozprzestrzeniania się wszystkich materiałów niebezpiecznych”, „w trakcie całego procesu recyklingu statku” (art. 13 ust. 1 lit. g) ppkt (i)).

W wytycznych IMO dotyczących bezpiecznego i racjonalnego ekologicznie recyklingu statków oraz w sekcjach 4.2 (Identyfikacja potencjalnych zanieczyszczeń i zapobieganie ich rozprzestrzenianiu), 5.3 (Projekt i budowa) i 5.4 (Działalność) wytycznych technicznych konwencji bazylejskiej wskazano środki odpowiednie w przypadku prowadzenia prac z wykorzystaniem określonych materiałów, w szczególności uwzględniono, co następuje:

- działania z zakresu usuwania azbestu odbywające się na pokładzie statku ⁽²⁹⁾,
- działania z zakresu usuwania azbestu odbywające się poza samym statkiem ⁽³⁰⁾,
- farby i substancje powlekające znajdujące się w kadłubie statku ⁽³¹⁾ (kwestię korzystania ze specjalnego sprzętu do ochrony układu oddechowego zalecanego w wytycznych technicznych konwencji bazylejskiej uwzględniono w art. 13 ust. 1 lit. i) rozporządzenia);
- uwolnienie ciekłe ⁽³²⁾.

Do innych elementów, które należy uwzględnić w tym kontekście, należy fakt, iż:

- a) środki zapewniające poziomy ochrony równorzędne tym, które wskazano w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/148/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie azbestu w miejscu pracy ⁽³³⁾, mają zastosowanie do działań, w ramach których pracownicy usuwają azbest. W dyrektywie opisano środki, które musi podjąć pracodawca, w przypadku gdy prawdopodobne jest przekroczenie pojedynczej maksymalnej dopuszczalnej wartości stężenia azbestu unoszącego się w powietrzu wynoszącej 0,1 włókna na cm³ jako średniej ważonej w przeliczeniu na ośmiogodzinny okres odniesienia (TWA);
- b) zaleca się korzystanie z wysoko umieszczonych zbiorników w celu magazynowania pozostałości oleju, ponieważ ułatwi to zadanie niezależnego weryfikatora podczas sprawdzania, czy pod spodem zbiornika nie doszło do wycieku oleju.

2.2.4. Co oznaczają „wybudowane struktury”?

Artykuł 13 ust. 1 lit. c): Zakład recyklingu statków musi „prowadzić prace z wybudowanych struktur”.

Zgodnie z rozporządzeniem zakłady mają obowiązek prowadzenia prac z *wybudowanych struktur*. Celem *wybudowanych struktur* jest umożliwienie prowadzenia prac w zakresie bezpiecznego i racjonalnego ekologicznie recyklingu statków poprzez zapewnienie bezpieczeństwa pracowników, kontroli wycieków, ograniczenia rozprzestrzeniania się materiałów niebezpiecznych i nieprzepuszczalnej powierzchni podtrzymującej dla materiałów niebezpiecznych i dla odpadów wytwarzanych podczas procesu recyklingu statków.

Wymóg prowadzenia prac z *wybudowanych struktur* niekoniecznie oznacza, że zakład musi być całkowicie zbudowany, jeżeli warunki rozporządzenia pozostają spełnione. *Wybudowane struktury* mogą zostać uzupełnione np. maszyną z podwoziem gąsienicowym lub oponami wywierającymi niewielki nacisk na podłoże ⁽³⁴⁾, przenośnymi zbiornikami osadowymi i żurawiami pływającymi, w przypadku gdy instalacja żurawi stałych jest niemożliwa. Ma to zastosowanie w szczególności do tymczasowych instalacji, w przypadku gdy np. prowizoryczne ogrodzenie można uznać za odpowiednik ścian, pod warunkiem że dzięki niemu osiąga się podobny poziom ochrony. Z zakresu rozporządzenia nie wyłączono tymczasowych instalacji recyklingu statków, w których dodatkowy sprzęt jest mocowany do podstawowego obiektu (np. do portu, kei lub molo), pod warunkiem że podstawowy obiekt sam spełnia wymogi rozporządzenia w zakresie projektu i budowy.

W kontekście rozporządzenia do przykładów *struktur wybudowanych* na obszarach recyklingu statków, na których odbywa się pierwszy proces cięcia, mogą zaliczać się między innymi następujące obiekty:

- pontony,
- pochylnie i rampy,
- keje,
- doki,

⁽²⁹⁾ IMO MEPC.(210)63, sekcja 3.4.3.1, s. 29 i wytyczne techniczne konwencji bazylejskiej, s. 82.

⁽³⁰⁾ IMO MEPC.(210)63, sekcja 3.4.3.1, s. 30 i wytyczne techniczne konwencji bazylejskiej, s. 80.

⁽³¹⁾ IMO MEPC.(210)63, sekcja 3.4.3.4.1, s. 32 i wytyczne techniczne konwencji bazylejskiej, s. 82–83.

⁽³²⁾ IMO MEPC.(210)63, sekcja 3.4.3.5 niebezpieczne ciecze, pozostałości i osady (takie jak olej, woda zęzowa i woda balastowa), s. 32 i wytyczne techniczne konwencji bazylejskiej, s. 81.

⁽³³⁾ Dz.U. L 330 z 16.12.2009, s. 28.

⁽³⁴⁾ Wytyczne Sekretariatu konwencji bazylejskiej z 2013 r., s. 17.

- suche doki,
- podnośniki dokowe,
- struktury w formie mostów (estakady),
- kanały,
- zadaszzenia,
- śluzy.

Do przykładów *struktur wybudowanych* stanowiących wsparcie dla „stałych obiektów”, które wskazano w wytycznych Sekretariatu konwencji bazylejskiej z 2013 r. ⁽³⁵⁾, zaliczają się między innymi następujące obiekty:

- „żurawie stałe i inne urządzenia dźwigowe [...] wykorzystywane w granicach projektowych (np. dbając o to, aby nie przekroczyć maksymalnej masy, którą może udźwignąć żuraw)”,
- „sprzęt wciągający i kable do bezpiecznego przeciągania statku dalej od linii brzegowej podczas jego demontażu”,
- „pompy do przepompowywania cieczy ze studzienek odprowadzających”,
- „generatory zapewniające energię elektryczną do oświetlania [w celu] umożliwienia bezpiecznej pracy w warunkach słabego oświetlenia”.

Przykłady *struktur wybudowanych* na obszarach należących do zakładu recyklingu statków przeznaczonych do drugiego procesu cięcia wskazano w odpowiednich wytycznych konwencji bazylejskiej i zaliczają się do nich między innymi następujące obiekty:

- „stanowiska wtórnego demontażu i sekwencyjnego rozkładania na elementy składowe” oraz „specjalnie wyposażone stanowiska usuwania niebezpiecznych i toksycznych odpadów” ⁽³⁶⁾,
- „dwupłaszczyznowe obwałowania” ⁽³⁷⁾ i zbiorniki,
- „ściany [...] (drewniane, betonowe, stalowe) zapewniające dostęp z jednej strony, aby umożliwić magazynowanie i wyładowywanie materiałów” ⁽³⁸⁾,
- „tymczasowe obszary magazynowania nieszkodliwych materiałów i konstrukcji stalowych” ⁽³⁹⁾,
- „obszary magazynowania w pełni przetworzonych urządzeń i materiałów, które są gotowe do ponownego wykorzystania, recyklingu lub unieszkodliwienia” ⁽⁴⁰⁾.

Do przykładów *struktur wybudowanych* odpowiadających wymogom rozporządzenia związanym ze zdrowiem i bezpieczeństwem zaliczają się między innymi następujące obiekty:

- „twarde, równe jezdnie (zwykła nawierzchnia drogi pierwotnie może zostać skonstruowana np. z kruszonego betonu)” lub „zwarła nawierzchnia” umożliwiające karetce pogotowia ratunkowego i wozowi strażackiemu dotarcie do statku i stanowiska obok niego ⁽⁴¹⁾ lub, w przypadku suchego doku, dojazd do drogi ewakuacyjnej (np. podnośnika),
- „żurawie stałe i inne urządzenia dźwigowe [...] wykorzystywane w swoich granicach projektowych (np. z dbałością o to, aby nie przekroczyć maksymalnej masy, którą może udźwignąć żuraw)” (zob. powyżej),
- stabilne trapy wyjściowe,

⁽³⁵⁾ Wytyczne Sekretariatu konwencji bazylejskiej z 2013 r., s. 15.

⁽³⁶⁾ Wytyczne techniczne konwencji bazylejskiej, s. 68.

⁽³⁷⁾ Wytyczne Sekretariatu konwencji bazylejskiej z 2013 r., s. 16.

⁽³⁸⁾ Zob. przypis 37.

⁽³⁹⁾ Zob. przypis 36.

⁽⁴⁰⁾ Zob. przypis 36.

⁽⁴¹⁾ Zgodnie z art. 13 ust. 1 lit. h) rozporządzenia (zakład recyklingu statków zapewnia szybki dostęp sprzętu służącego do reagowania w nagłych przypadkach, takiego jak sprzęt i pojazdy gaśnicze, karetki pogotowia i żurawie do danego statku oraz do wszystkich obszarów zakładu recyklingu statków) zakłady, w których pojazdy ratunkowe nie mogą zaparkować obok samego statku („do danego statku”) lub obok trapy wyjściowego, np. ze względu na podmokłe, niestabilne podłoże, na które pojazd nie może wjechać, nie spełniają wymogów rozporządzenia.

- elementy dodatkowe, o których mowa w wytycznych MOP⁽⁴²⁾, w szczególności zasoby wody pitnej, położenie i warunki, w jakich działają urządzenia sanitarne i przebieralnie, a także miejsca przechowywania i spożywania żywności i napojów,
- elementy dodatkowe, o których mowa w wytycznych IMO dotyczących bezpiecznego i racjonalnego ekologicznie recyklingu statków⁽⁴³⁾: „urządzenia sanitarne, prysznice, obszary spożywania posiłków i obszary rekreacyjne, toalety i przebieralnie [...] w celu kontrolowania narażenia na materiały niebezpieczne i zapobiegania ich rozprzestrzenianiu”; „łatwo dostępne urządzenia sanitarne położone tak, aby nie były narażone na ryzyko zakażenia z miejsca pracy”; „odrębne i odpowiednie przebieralnie oraz urządzenia sanitarne przeznaczone do wyłącznego użytku pracowników mających styczność z azbestem”; „odrębne i nieskażone obszary, na których pracownicy mogą spożywać żywność i napoje oraz spędzać przerwy o innym charakterze”.

2.2.5. Co oznacza gospodarowanie odpadami spełniające wymogi w kontekście rozporządzenia?

Artykuł 13 ust. 1 lit. g) pkt (ii): Zakład recyklingu statków musi zapewnić „aby wszystkie odpady wytwarzane podczas recyklingu statku i ich ilości były udokumentowane i były kierowane wyłącznie do zakładów gospodarujących odpadami, w tym do zakładów recyklingu odpadów, posiadających zezwolenie na ich przetwarzanie bez narażania zdrowia ludzkiego oraz w sposób racjonalny ekologicznie”.

Artykuł 15 ust. 5: „Do celów art. 13, w odniesieniu do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów można mówić o racjonalnym ekologicznie gospodarowaniu, wyłącznie gdy przedsiębiorstwo recyklingu statków może wykazać, że zakład gospodarujący odpadami odbierający odpady będzie działał zgodnie z normami ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska, które są zasadniczo równoważne z odpowiednimi normami międzynarodowymi i unijnymi”.

W rozporządzeniu wprowadzono kilka wymogów dotyczących gospodarowania niebezpiecznymi i innymi odpadami wytwarzanymi podczas procesu recyklingu statków.

W zależności od zakładu na miejscu odbywać się może całkowity lub częściowy odzysk albo całkowite lub częściowe unieszkodliwianie odpadów, bądź też procesy te mogą w ogóle tam nie zachodzić. Przykładowo niektóre zakłady recyklingu statków wyposaża się w spalarnie; niektóre zakłady będą mogły przetwarzać tylko niektóre strumienie odpadów, a nie inne, natomiast wiele zakładów może postanowić o zleceniu odzysku lub unieszkodliwiania odpadów w całości zewnętrznym zakładom gospodarującym odpadami. W rozporządzeniu nie nakłada się żadnych wymagań co do konkretnych ustaleń. Zgodnie z rozporządzeniem przedsiębiorstwo recyklingu statków musi jednak być w stanie wykazać, że różne strumienie odpadów są przetwarzane w sposób zgodny z pewnymi normami, niezależnie od tego, gdzie zachodzi proces odzysku lub unieszkodliwiania. Zaleca się zatem, aby zakład w wyraźny sposób zaznaczył w formularzu wniosku, które strumienie odpadów jest w stanie i w związku z posiadanym zezwoleniem może sam poddawać recyklingowi/unieszkodliwiać, a które strumienie odpadów przekaże zewnętrznym zakładom dalszego gospodarowania odpadami.

a) Dokumentacja i transfer odpadów

Można przyjąć, że spełniono wymogi art. 13 ust. 1 lit. g) ppkt (ii) w części dotyczącej dokumentacji i transferu odpadów, jeżeli zgodnie z wytycznymi IMO dotyczącymi bezpiecznego i racjonalnego ekologicznie recyklingu statków⁽⁴⁴⁾ zakład ustanawia „procedury śledzenia materiałów niebezpiecznych i odpadów w trakcie transportu z zakładu recyklingu statków do ich miejsca docelowego oraz procedury zarządzania dokumentacją i jej przechowywania, w tym dokumentacją dotyczącą podwykonawców”.

b) Zezwolenie zakładu dalszego gospodarowania odpadami

Zgodnie z rozporządzeniem przedsiębiorstwo recyklingu statków musi zapewnić, aby zakład gospodarujący odpadami posiadał zezwolenie na prowadzenie prac bez narażania zdrowia ludzkiego oraz w sposób racjonalny ekologicznie. Wymóg ten odzwierciedla wymóg w wytycznych IMO dotyczących bezpiecznego i racjonalnego ekologicznie recyklingu statków⁽⁴⁵⁾.

⁽⁴²⁾ Wytyczne MOP dotyczące bezpieczeństwa i zdrowia, s. 138–140.

⁽⁴³⁾ IMO MEPC.(210)63, sekcja 3.3.4.9, s. 20.

⁽⁴⁴⁾ IMO MEPC.(210)63, sekcja 3.4.2.6 akapit trzeci.

⁽⁴⁵⁾ IMO MEPC.(210)63, sekcja 3.2.6: „Jeżeli materiały lub odpady usuwa się z zakładu recyklingu statków do celów dalszego przetwarzania lub unieszkodliwiania, w planie zakładu recyklingu statków należy przedstawić szczegóły procedur, które zostaną zastosowane w celu zapewnienia, aby materiały lub odpady te były kierowane wyłącznie do zakładu, który posiada zezwolenie na zajmowanie się ich przetwarzaniem lub unieszkodliwianiem w sposób racjonalny ekologicznie”.

Przez zakład gospodarujący odpadami objęty tym wymogiem należy rozumieć jeden z poniższych wariantów:

- część samego zakładu recyklingu statków, jeżeli zakład recyklingu statków sam odzyskuje lub unieszkodliwia odpady,
- zewnętrzny zakład gospodarujący odpadami, jeżeli zakład recyklingu statków zlecił tę część prac zakładowi zewnętrznemu,
- oba warianty, jeżeli zakład recyklingu statków sam przetwarza niektóre strumienie odpadów, natomiast przetwarzanie pozostałych zleca zewnętrznemu zakładowi.

Zezwolenie, którego dotyczy ten wymóg, jest zezwoleniem udzielanym przez odpowiedni właściwy organ lub odpowiednie właściwe organy w państwie, w którym znajduje się zakład gospodarujący odpadami. Do tego celu należy przedstawić dokumentację związaną z przywozem/wywozem odpadów i – w stosownych przypadkach – dokumentację związaną ze zgodą po uprzednim poinformowaniu (PIC), w przypadku gdy zakład gospodarujący odpadami znajduje się w innym państwie niż zakład recyklingu statków. Kopię odpowiednich zezwoleń należy dołączyć do formularza wniosku wskazanego w decyzji wykonawczej (UE) 2015/2398.

c) Gospodarowanie odpadami w zakładzie gospodarującym odpadami

Od zakładów znajdujących się poza UE, które składają wniosek o włączenie do europejskiego wykazu, wymaga się, aby wykazały, że zakład gospodarujący odpadami lub zakłady gospodarujące odpadami działają zgodnie z normami, które są zasadniczo równoważne z odpowiednimi normami międzynarodowymi i unijnymi.

Ten wymóg nie oznacza konieczności osiągnięcia pełnej zgodności z wymogami unijnymi wynikającymi z aktów prawnych innych niż rozporządzenie lub innych norm międzynarodowych, ale raczej potrzebę zapewnienia, aby wymogi/normy stosowane w zakładzie gospodarującym odpadami gwarantowały podobny poziom ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska.

Przedsiębiorstwa składające wniosek powinny podpisać dokumenty zgodnie ze wskazaniem zawartymi w decyzji wykonawczej (UE) 2015/2398 oraz dołączyć kopie wszelkich dokumentów mających znaczenie dla zakresu jej stosowania.

Uznaje się, że zachowano zasadniczą równoważność z normami międzynarodowymi i unijnymi, jeżeli w zakładzie gospodarującym odpadami stosuje się niżej opisane główne zasady wywodzące się z norm międzynarodowych i z dyrektyw unijnych.

— Normy międzynarodowe

Wykaz odpowiednich wytycznych opracowanych na poziomie międzynarodowym można znaleźć w załączniku VIII do rozporządzenia (WE) nr 1013/2006 w sprawie przemieszczania odpadów, w tym wytycznych technicznych dotyczących racjonalnego ekologicznie gospodarowania w zakresie pełnego lub częściowego demontażu statków, jeżeli chodzi o dalsze gospodarowanie odpadami. Aktualizacje wytycznych technicznych opracowanych w konwencji bazylejskiej można znaleźć na stronie internetowej konwencji ⁽⁴⁶⁾.

Ponadto strony konwencji bazylejskiej przyjęły ramy bezpiecznej dla środowiska gospodarki niebezpiecznymi odpadami i innymi odpadami ⁽⁴⁷⁾. W ramach tych przedstawiono jednolitą interpretację zakresu bezpiecznej dla środowiska gospodarki i odniesiono się np. do liczby zasad przewodnich i działań, które muszą stosować zakłady gospodarujące odpadami, aby zapewnić ekologicznie racjonalne gospodarowanie.

— Normy unijne

Normy unijne dotyczące zdrowia ludzkiego i ochrony środowiska mające znaczenie dla zakładów gospodarujących odpadami można znaleźć w unijnej dyrektywie ramowej w sprawie odpadów oraz w prawodawstwie poświęconym odpadom.

Główne wymogi dyrektywy 2008/98/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów i uchylającej niektóre dyrektywy ⁽⁴⁸⁾ (znanej jako dyrektywa ramowa w sprawie odpadów) obejmują, co następuje:

- hierarchię postępowania z odpadami (art. 4): następująca hierarchia postępowania z odpadami ma zastosowanie jako kolejność priorytetów: a) zapobieganie; b) przygotowywanie do ponownego użycia; c) recykling; d) inne metody odzysku, np. odzysk energii; oraz e) unieszkodliwianie,

⁽⁴⁶⁾ W celu uzyskania dalszych informacji, zob.

<http://www.basel.int/Implementation/TechnicalMatters/DevelopmentofTechnicalGuidelines/AdoptedTechnicalGuidelines/tabid/2376/Default.aspx>

⁽⁴⁷⁾ W celu uzyskania dalszych informacji, zob.

<http://www.basel.int/Implementation/CountryLedInitiative/EnvironmentallySoundManagement/ESMFramework/tabid/3616/Default.aspx>

⁽⁴⁸⁾ Dz.U. L 312 z 22.11.2008, s. 3.

- ochronę zdrowia ludzkiego i środowiska (art. 13): gospodarowanie odpadami jest prowadzone bez narażania zdrowia ludzkiego oraz bez szkody dla środowiska, w szczególności: a) bez zagrożenia dla wody, powietrza, gleby, roślin lub zwierząt; b) bez powodowania uciążliwości przez hałas lub zapachy; oraz c) bez niekorzystnych skutków dla terenów wiejskich lub miejsc o szczególnym znaczeniu,
- odpady niebezpieczne (art. 17, 18 i 19): odpady niebezpieczne są magazynowane i przetwarzane w warunkach gwarantujących ochronę zdrowia ludzkiego i środowiska. W żadnym wypadku nie miesza się ich z innymi niebezpiecznymi odpadami; pakuje się je i oznakowuje.

Oprócz głównych zasad dyrektywy ramowej w sprawie odpadów następujące akty prawa unijnego odnoszą się do norm dotyczących prac w zakresie przetwarzania odpadów mających znaczenie dla art. 15 ust. 5 rozporządzenia:

- dyrektywa Rady 1999/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów ⁽⁴⁹⁾,
- dyrektywa 2000/76/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 4 grudnia 2000 r. w sprawie spalania odpadów ⁽⁵⁰⁾,
- dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych ⁽⁵¹⁾.

Ponadto normy dotyczące prac w zakresie określonych strumieni odpadów mające znaczenie dla art. 15 ust. 5 rozporządzenia wprowadzono w następujących aktach prawa unijnego:

- dyrektywie Rady 96/59/WE z dnia 16 września 1996 r. w sprawie unieszkodliwiania polichlorowanych bifenyli i polichlorowanych trifenyli ⁽⁵²⁾,
- dyrektywie 2006/66/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 6 września 2006 r. w sprawie baterii i akumulatorów oraz zużytych baterii i akumulatorów oraz uchylającej dyrektywę 91/157/EWG ⁽⁵³⁾,
- unieszkodliwianie sprzętu elektrycznego i elektronicznego jest zgodne z głównymi zasadami operacyjnymi dyrektywy 2002/96/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 stycznia 2003 r. w sprawie zużytego sprzętu elektrotechnicznego i elektronicznego ⁽⁵⁴⁾.

2.3. Wymogi dotyczące zdrowia i bezpieczeństwa

2.3.1. Co oznacza „zapobieganie szkodliwym skutkom dla zdrowia ludzkiego”?

Artykuł 13 ust. 1 lit. f): Zakład recyklingu statków musi „zapobiegać szkodliwym skutkom dla zdrowia ludzkiego”.

W wytycznych MOP uwzględniono nie tylko uzgodnienia fizyczne (zob. pkt 2.2.4 powyżej dotyczący struktur wybudowanych), ale także uzgodnienia operacyjne – od zapobiegania najgorszym formom pracy dzieci przez zapewnienie odpowiedniego zakwaterowania w zakresie, w jakim miejsce zakwaterowania znajduje się na terenie zakładu lub podlega w inny sposób odpowiedzialności przedsiębiorstwa recyklingu statków, po środki ochrony słuchu. Te różne elementy fizyczne i operacyjne razem składają się na „bezpieczną eksploatację”, „bezpieczeństwo pracowników” i „procedury i techniki, których celem jest zapobieganie, ograniczanie, minimalizacja i – w stopniu, w jakim jest to możliwe – wyeliminowanie ryzyka dla zdrowia”, o których mowa w rozporządzeniu ⁽⁵⁵⁾.

Można założyć, że osiągnięto zgodność z wymogami dotyczącymi bezpieczeństwa, jeżeli zakład wdrożył wyżej wymienione środki operacyjne i – zgodnie z wytycznymi IMO ⁽⁵⁶⁾ – „wprowadził plany i procedury mające na celu ochronę zdrowia i bezpieczeństwa pracowników” oraz jest w stanie „wykazać się wiedzą i zrozumieniem w zakresie mających zastosowanie procesów, procedur, przepisów prawnych, regulacji i wytycznych dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy”. Zakład powinien również ustanowić i utrzymywać „skuteczny plan ewakuacji, tak aby wszyscy pracownicy mogli zostać ewakuowani szybko i bezpiecznie” ⁽⁵⁷⁾.

⁽⁴⁹⁾ Dz.U. L 182 z 16.7.1999, s. 1.

⁽⁵⁰⁾ Dz.U. L 332 z 28.12.2000, s. 91.

⁽⁵¹⁾ Dz.U. L 334 z 17.12.2010, s. 17.

⁽⁵²⁾ Dz.U. L 243 z 24.9.1996, s. 31.

⁽⁵³⁾ Dz.U. L 266 z 26.9.2006, s. 1.

⁽⁵⁴⁾ Dz.U. L 37 z 13.2.2003, s. 24.

⁽⁵⁵⁾ Zob. art. 13 ust. 1 lit. b), art. 13 ust. 1 lit. d) ppkt (i) i art. 13 ust. 1 lit. i).

⁽⁵⁶⁾ IMO MEPC.(210)63, sekcja 3.3.1, s. 11.

⁽⁵⁷⁾ IMO MEPC.(210)63, sekcja 3.3.6 akapit szósty, s. 23.

Ponadto zakład zatrudnia „co najmniej jeden personel kluczowy, który posiada przeszkolenie i doświadczenie w stopniu niezbędnym do skutecznego zapewnienia, aby spełniane były warunki bezpieczeństwa podczas prowadzenia prac w zakładzie recyklingu statków, w tym co najmniej jedną właściwą osobę do celów wykonania określonego zadania. W zależności od wielkości zakładu recyklingu statków i liczby pracowników [zakład recyklingu statków może zatrudnić] hierarchiczny personel kierowniczy zajmujący się sprawami zdrowia i bezpieczeństwa, w tym kierownika ogólnego, personel nadzorczy i pracowników ogólnych”⁽⁵⁸⁾. W rozporządzeniu właściwą osobę zdefiniowano jako „osobę z odpowiednimi kwalifikacjami, przeszkoleniem i dostateczną wiedzą, doświadczeniem i umiejętnościami do wykonywania danego rodzaju prac”⁽⁵⁹⁾. Tą osobą „może być przeszkolony pracownik lub pracownik kadr kierowniczych, który jest w stanie dokonać rozpoznania i oceny ryzyka zawodowego, zagrożeń i stopnia narażenia pracowników na potencjalnie niebezpieczne materiały lub niebezpieczne warunki w zakładzie recyklingu statków oraz który jest zdolny do określenia niezbędnych środków ochrony i ostrożności, jakie należy podjąć w celu wyeliminowania lub zmniejszenia tego ryzyka, zagrożeń i stopnia narażenia”⁽⁶⁰⁾.

Ponadto w wytycznych IMO wyraźnie odniesiono się do międzynarodowych konwencji mających znaczenie dla recyklingu statków, w tym do konwencji dotyczącej najgorszych form pracy dzieci z 1999 r. oraz konwencji dotyczącej najniższego wieku z 1973 r. Niektóre państwa, w których prowadzi się recykling statków, mogły jeszcze nie ratyfikować wszystkich tych konwencji. Do celów zgodności z wymogami rozporządzenia od przedsiębiorstw recyklingu statków oczekuje się niemniej, aby wdrożyły na własnym poziomie różne przepisy międzynarodowych konwencji, o których mowa w dodatku 4 wytycznych IMO, mające znaczenie dla zdrowia i bezpieczeństwa pracowników.

2.3.2. Co oznaczają odpowiednie środki ochrony indywidualnej spełniające wymogi rozporządzenia?

Artykuł ust. 13 ust. 1 lit. i): Zakład recyklingu statków musi „zapewnić pracownikom bezpieczeństwo [...], w tym zapewnić możliwość korzystania ze środków ochrony indywidualnej w trakcie przeprowadzania działań wymagających korzystania z takich środków”.

Środki ochrony indywidualnej (ŚOI) oznaczają każde urządzenie lub przyrząd przewidziany do noszenia bądź trzymania przez osobę w celu ochrony przed jednym lub wieloma zagrożeniami zdrowia lub bezpieczeństwa⁽⁶¹⁾. ŚOI w rozumieniu rozporządzenia szczegółowo określono w wytycznych IMO dotyczących bezpiecznego i racjonalnego ekologicznie recyklingu statków⁽⁶²⁾ i wytycznych MOP⁽⁶³⁾.

2.3.3. Jakie obowiązki wiążą się z przeszkoleniem?

Artykuł ust. 13 ust. 1 lit. i): Zakład recyklingu statków musi „zapewnić pracownikom [...] przeszkolenie [...]”.

Zakłada się, że osiągnięto zgodność z wymogiem dotyczącym przeszkolenia, jeżeli zakład wdrożył odpowiednie wytyczne MOP⁽⁶⁴⁾ i – zgodnie z wytycznymi IMO dotyczącymi bezpiecznego i racjonalnego ekologicznie recyklingu statków⁽⁶⁵⁾ – „procedury przeszkolenia w celu zapewnienia odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa pracowników i ochrony środowiska. Programy przeszkolenia powinny obejmować wszystkich pracowników i członków zakładu recyklingu statków, w tym wykonawców i pracowników, [...] oraz należy w nich określić rodzaj oraz częstotliwość szkolenia”.

W odniesieniu do bezpieczeństwa przeciwpożarowego należy w szczególności uwzględnić wytyczne IMO⁽⁶⁶⁾, zgodnie z którymi zakład wprowadza „procedury w celu zapewnienia odpowiedniego przeszkolenia oraz odpowiednich instrukcji i informacji wszystkim kierownikom i pracownikom [...] w zakresie zagrożenia pożarem, właściwych środków ostrożności, które należy podjąć, i korzystania z urządzeń gaśniczych, tak aby odpowiednio przeszkolony personel był w stanie gotowości w trakcie wszystkich okresów pracy”. Przestrzeganie odpowiednich wytycznych IMO stanowi najlepszy sposób wykazania zgodności z tymi wymogami („należy prowadzić rejestr szkoleń i ćwiczeń, w tym informacji, takich jak rodzaj szkolenia/ćwiczenia, funkcja pełniona przez osobę szkoloną, wykorzystany sprzęt, czas trwania, miejsce, data i czas”).

⁽⁵⁸⁾ IMO MEPC.210(63), sekcja 3.3.2.

⁽⁵⁹⁾ Artykuł 3 ust. 1 pkt 13 rozporządzenia.

⁽⁶⁰⁾ Artykuł 3 ust. 3 rozporządzenia.

⁽⁶¹⁾ Definicja zgodna z dyrektywą Rady 89/686/EWG z dnia 21 grudnia 1989 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do wyposażenia ochrony osobistej (Dz.U. L 399 z 30.12.1989, s. 18).

⁽⁶²⁾ IMO MEPC.(210)63, sekcja 3.3.4.10, s. 21.

⁽⁶³⁾ Wytyczne MOP dotyczące bezpieczeństwa i zdrowia, sekcja 15, s. 122–127.

⁽⁶⁴⁾ Wytyczne MOP dotyczące bezpieczeństwa i zdrowia, sekcja 14, s. 117–121.

⁽⁶⁵⁾ IMO MEPC.(210)63, sekcja 3.1.2, s. 8.

⁽⁶⁶⁾ IMO MEPC.(210)63, sekcja 3.3.6 akapit siódmy, s. 23.

2.3.4. Co oznacza prowadzenie rejestru zdarzeń, wypadków, chorób zawodowych i schorzeń przewlekłych spełniające wymogi rozporządzenia?

Artykuł 13 ust. 1 lit. j): Zakład recyklingu statków musi „prowadzić rejestr zdarzeń, wypadków, chorób zawodowych i schorzeń przewlekłych oraz, na żądanie właściwych organów, zgłasza zdarzenia, wypadki, choroby zawodowe lub schorzenia przewlekłe stanowiące lub potencjalnie stanowiące zagrożenie dla bezpieczeństwa pracowników, zdrowia ludzkiego i dla środowiska”.

Dane dotyczące chorób zawodowych i wpływu długoterminowego uzyskuje się za pomocą corocznych badań lekarskich, które obejmują przynajmniej pobieranie próbek krwi i moczu oraz w miarę możliwości próbek włosów. Informacje dotyczące źródeł chorób i wpływu długoterminowego najlepiej uzyskać za pomocą pobrania próbki ziemi, powietrza i pyłu.

Aby zapewnić uzyskanie kompletnych danych, należy przede wszystkim wiedzieć, kto pracuje w zakładzie. Zakład prowadzi rejestr danych dotyczących tożsamości wszystkich pracowników zakładu, w tym wykonawców i pracowników zatrudnionych na krótki okres, i zapewnia, aby wykaz wszystkich pracowników na dany dzień był zawsze dostępny.

Zgodność z art. 13 ust. 1 lit. i) oraz lit. j) rozporządzenia zakłada również, że zakład działa zgodnie z zaleceniami wytycznych IMO dotyczących bezpiecznego i racjonalnego ekologicznie recyklingu statków⁽⁶⁷⁾ oraz wytycznych MOP⁽⁶⁸⁾.

Co więcej, jak wskazano w wytycznych MOP, celem rejestru danych jest ich faktyczne „wykorzystanie do ochrony zdrowia pracowników”. Wyniki są „wyjaśniane w przejrzysty sposób przez profesjonalny personel do spraw zdrowia zainteresowanym pracownikom lub wybranym przez niego osobom”, nie „są wykorzystywane w celu nieuzasadnionej dyskryminacji” i są „dostępne na żądanie właściwego organu lub jakiegokolwiek innej strony, w przypadku której zgodę wyrazili zarówno pracodawcy, jak i pracownicy, w celu przygotowania odpowiednich statystyk zdrowotnych i badań epidemiologicznych, pod warunkiem zachowania anonimowości”. W wytycznych IMO dotyczących bezpiecznego i racjonalnego ekologicznie recyklingu statków dalej stwierdzono, że „jeżeli w wymogach krajowych nie sprecyzowano okresu przechowywania danych, zaleca się, aby dane były przechowywane przez pięć lat”.

3. Poświadczenie i inspekcje

3.1. Jakie są główne cechy systemu inspekcji przewidzianego w nowym rozporządzeniu?

W art. 15 ust. 4 rozporządzenia wprowadzono dwustopniowy system inspekcji i weryfikacji dla zakładów znajdujących się w państwach trzecich, które chcą prowadzić recykling statków podnoszących banderę państwa członkowskiego UE.

Artykuł 15 ust. 4 akapit pierwszy: Aby zakłady recyklingu statków znajdujące się w państwach trzecich zostały włączone do europejskiego wykazu, musi być poświadczona ich zgodność z wymogami określonymi w art. 13 w następstwie inspekcji na miejscu przeprowadzonej przez niezależnego weryfikatora o odpowiednich kwalifikacjach. Poświadczenie przedkładane jest Komisji przez przedsiębiorstwo recyklingu statków podczas składania wniosku o włączenie do europejskiego wykazu, a następnie co pięć lat, po przedłużeniu włączenia do europejskiego wykazu. Wstępne włączenie do wykazu i jego przedłużenie uzupełniane jest przeglądem śródkresowym w celu potwierdzenia zgodności z wymogami określonymi w art. 13.

Artykuł 15 ust. 4 akapit drugi: Składając wniosek o włączenie do europejskiego wykazu, przedsiębiorstwa recyklingu statków zgadzają się, by dany zakład recyklingu statków został poddany inspekcjom na miejscu przeprowadzanym przez Komisję lub osoby działające w jej imieniu przed włączeniem lub po włączeniu do europejskiego wykazu, w celu sprawdzenia jego zgodności z wymogami określonymi w art. 13. Niezależny weryfikator, Komisja lub osoby działające w jej imieniu współpracują z właściwymi organami państwa trzeciego, w którym znajduje się zakład recyklingu statków, w celu przeprowadzenia tych inspekcji na miejscu.

Pierwszy krok (art. 15 ust. 4 akapit pierwszy) odbywa się, zanim zakład złoży wniosek o włączenie do europejskiego wykazu. Polega on na inspekcji na miejscu w zakładzie przeprowadzonej przez niezależnego weryfikatora w celu oceny zgodności z wymogami rozporządzenia.

W kolejnym kroku (art. 15 ust. 4 akapit drugi) Komisja Europejska może podjąć decyzję o weryfikacji zgodności zakładu w drodze inspekcji na miejscu. Te weryfikacje mogą odbywać się przed lub po podjęciu decyzji o włączeniu zakładu do europejskiego wykazu.

⁽⁶⁷⁾ IMO MEPC.(210)63, sekcja 3.1.4, s. 9.

⁽⁶⁸⁾ Wytyczne MOP dotyczące bezpieczeństwa i zdrowia, sekcja 5, s. 34–40 oraz załącznik I (profilaktyczna opieka lekarska nad pracownikami), sekcja 4, s. 150–151.

Wykres

Główne kroki w procesie inspekcji i weryfikacji dla zakładów recyklingu statków znajdujących się poza UE

3.2. **Jaką rolę odgrywają niezależni weryfikatorzy?**

Niezależnym weryfikatorom powierza się zadanie poświadczania zakładu pod kątem spełnienia wymogów rozporządzenia. Muszą oni wykonywać swoją pracę niezależnie; w tym celu umowa między właścicielem zakładu recyklingu statków a niezależnym weryfikatorem uprawnia tego drugiego do podjęcia wszelkich działań wymaganych do sprawdzenia i zgłoszenia zgodności zakładu z wymogami rozporządzenia. Zobowiązania umowne niezależnych weryfikatorów w żadnym wypadku nie uniemożliwiają ani nie ograniczają działalności zakładu.

Komisja Europejska udziela na wniosek porad niezależnym weryfikatorom.

3.3. **Kto może być niezależnym weryfikatorem?**

Terminu *niezależny weryfikator* nie należy rozumieć jako pojedynczej osoby fizycznej. Skuteczne wykonywanie zadań *niezależnego weryfikatora* będzie zazwyczaj wymagało zaangażowania zespołu posiadającego wiele różnych kwalifikacji. Niezależni weryfikatorzy dobrze znają przepisy prawne i regulacje państwa, w którym działają; w stosownych przypadkach są przedsiębiorstwami, które otrzymały zezwolenie zgodnie z prawem krajowym.

3.4. **Czy Komisja Europejska opublikuje wykaz niezależnych weryfikatorów?**

Nie. Komisja nie przedstawi wykazu *niezależnych weryfikatorów*, ponieważ nie przewidziano tego w rozporządzeniu. Przedsiębiorstwo będące właścicielem zakładu recyklingu statków lub taki zakład obsługujący powinno zatrudnić *niezależnego weryfikatora* i zapewnić, aby był on niezależny i miał niezbędne kwalifikacje.

3.5. **Jakie akredytacje i kwalifikacje powinni mieć niezależni weryfikatorzy?**

Zgodnie z rozporządzeniem weryfikatorzy, którzy poświadczają zgodność z wymogami art. 13, muszą być „niezależni” i posiadać „odpowiednie kwalifikacje”. Chociaż rozporządzeniem nie nałożono wymogu akredytacji *niezależnych weryfikatorów*, staranie się o akredytację zgodnie z normą jednostki akredytującej UE lub jednostki będącej sygnatariuszem umowy o wzajemnym uznaniu w ramach ILAC jest najskuteczniejszym sposobem wykazania niezależności i niezbędnych kwalifikacji. Poniżej wyjaśniono dalsze informacje szczegółowe.

UE opracowała system akredytacyjny, w którym akredytację zgodnie z określoną normą można uzyskać od krajowej jednostki akredytującej wyznaczonej przez państwo członkowskie UE zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 765/2008⁽⁶⁹⁾. Akredytacja uzyskana od jednej takiej jednostki jest automatycznie uznawana w całej UE. Akredytację można również uzyskać od jednostki akredytującej spoza UE, która jest sygnatariuszem w odpowiednim zakresie (w tej sprawie: ISO/IEC 17020⁽⁷⁰⁾) umowy o wzajemnym uznaniu w ramach Międzynarodowej Współpracy w dziedzinie Akredytacji Laboratoriów (ILAC)⁽⁷¹⁾ (⁽⁷²⁾).

W kontekście rozporządzenia niezależność i kompetencje najlepiej wykazać poprzez zgodność z wymogami, które spełnić muszą zewnętrzne jednostki kontrolujące (typ „A”), zawartymi w normie ISO/IEC 17020, w której wskazano wymogi działalności różnych instytucji prowadzących inspekcje.

ISO/IEC 17020:2012(E)

Tę międzynarodową normę stworzono w celu promowania pewności jednostek kontrolujących. Jednostki kontrolujące dokonują oceny w imieniu klientów prywatnych, swoich organizacji nadrzędnych lub władz w celu dostarczenia informacji dotyczących zgodności kontrolowanych obiektów z regulacjami, normami, specyfikacjami, programami inspekcji lub umowami.

⁽⁶⁹⁾ Rozporządzenie (WE) nr 765/2008 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 9 lipca 2008 r. ustanawiające wymagania w zakresie akredytacji i nadzoru rynku odnoszące się do warunków wprowadzania produktów do obrotu i uchylające rozporządzenie (EWG) nr 339/93 (Dz.U. L 218 z 13.8.2008, s. 30).

⁽⁷⁰⁾ ISO/IEC 17020:2012, *wymogi działania różnych typów jednostek przeprowadzających inspekcje*.

⁽⁷¹⁾ Wykaz takich instytucji można znaleźć na stronach internetowych <http://www.european-accreditation.org/mla-and-bla-signatories#6> oraz https://www.ilac.org/documents/mra_signatories.pdf

⁽⁷²⁾ W art. 11 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 765/2008 przewidziano, że władze krajowe uznają równoważność usług świadczonych przez te jednostki akredytujące, które pomyślnie przeszły ocenę wzajemną, i akceptują tym samym certyfikaty akredytacji tych jednostek oraz świadectwa wydane przez akredytowane przez nie jednostki oceniające zgodność.

Norma ISO/IEC 17020 zawiera szczegółowe wymogi dla jednostek kontrolujących. W szczególności jednostki kontrolujące oceniane zgodnie z normą ISO/IEC 17020 muszą przedstawić dowody na swoją bezstronność i niezależność (zob. załącznik A do normy), szczegółowe informacje dotyczące swojej struktury prawnej, organizacyjnej i kierowniczej, swoje metody i procedury inspekcji, a także zatrudnić wykwalifikowany personel w wystarczającej liczbie (bezpośrednio lub w ramach umowy podwykonawstwa), prowadzić różne rejestry, wydawać sprawozdania z inspekcji i zaświadczenia, wdrożyć procedury składania skarg i odwołań oraz wprowadzić systemy zarządzania. Te szczegółowe wymogi wykorzystuje się jako listę kontrolną w przypadku akredytacji poświadczającej kompetencje do wykonywania określonych zadań kontrolnych – w tym przypadku weryfikacji zakładów recyklingu statków zgodnie z rozporządzeniem nr 1257/2013. Te wymogi zawsze są ukierunkowane na określoną działalność i nigdy nie rozpatruje się ich oddzielnie.

Zaleca się, aby przedsiębiorstwa recyklingu statków nałożyły na *niezależnego weryfikatora*, do którego zwracają się o przeprowadzenie oceny ich zgodności z wymogami rozporządzenia, wymóg posiadania kwalifikacji w następujących dziedzinach:

- budowie okrętów lub równorzędnych kwalifikacji w budownictwie statków lub demontażu dużych konstrukcji stalowych,
- systemach zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy,
- gospodarowaniu materiałami niebezpiecznymi i gospodarowaniu odpadami, w tym gospodarowaniu odpadami niebezpiecznymi.

Zaleca się, aby osoba kierująca zespołem niezależnego weryfikatora miała co najmniej pięć lat doświadczenia w przynajmniej dwóch z wyżej wymienionych dziedzin i aby pozostali członkowie zespołu mieli co najmniej trzy lata doświadczenia w przynajmniej dwóch z wyżej wymienionych dziedzin.

Komisja Europejska może zorganizować szkolenie i warsztaty skierowane specjalnie do niezależnych weryfikatorów, aby zharmonizować proces poświadczania.

3.6. **Czy Komisja Europejska może postanowić o dalszej inspekcji zakładu?**

Składając wniosek o włączenie do europejskiego wykazu, przedsiębiorstwa recyklingu statków zgadzają się na to, by dany zakład został poddany inspekcjom na miejscu – w tym inspekcjom niezapowiedzianym – przeprowadzanym przez Komisję Europejską lub osoby działające w jej imieniu. Te inspekcje przeprowadza się we współpracy z organami państwa, w którym znajduje się zakład. Przedsiębiorstwo recyklingu statków nie ponosi kosztów inspekcji.

Decyzje Komisji Europejskiej o przeprowadzeniu inspekcji w poświadczonych zakładach zostaną podjęte po ustaleniu przypadków priorytetowych w oparciu o ryzyko. Wszystkie poświadczone zakłady znajdujące się w państwie trzecim mogą zostać poddane inspekcji przez Komisję Europejską lub osoby działające w jej imieniu. Decyzja o przeprowadzeniu inspekcji w danym zakładzie zostanie podjęta po uwzględnieniu jakości i kompletności informacji dostarczonych w dokumentacji wniosku.

Do dodatkowych aspektów, które zwiększają prawdopodobieństwo kolejnych inspekcji przeprowadzanych przez Komisję Europejską lub osoby działające w jej imieniu, zaliczają się między innymi skargi i obawy przedkładane Komisji Europejskiej w kwestii funkcjonowania zakładu.

ZAŁĄCZNIK 1

Kopia poświadczenia przez niezależnego weryfikatora**NAZWA WERYFIKATORA (LOGO)****Adres****POŚWIADCZENIE ZGODNOŚCI****Nr**

_____(nazwa weryfikatora)____, podmiot akredytowany na zgodność z wymogami ISO/IEC 17020____ przez _____(nazwa krajowej jednostki akredytującej) (¹), poświadcza że:

(nazwa zakładu recyklingu statków)
(adres zakładu)

spełnia wymogi określone w art. 13 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1257/2013 z dnia 20 listopada 2013 r. w sprawie recyklingu statków oraz zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 1013/2006 i dyrektywę 2009/16/WE, w związku z czym wydaje się niniejsze poświadczenie.

Inspekcję na miejscu prowadzono od dnia ____ (dd/mm/rrrr)____ do dnia ____ (dd/mm/rrrr); w trakcie inspekcji zweryfikowano zgodność ze wszystkimi wymogami ustanowionymi w art. 13. Wyniki inspekcji oraz badania odpowiednich dokumentów i danych zakładu recyklingu statków były zadowalające.

_____(nazwa weryfikatora)____ oświadcza, że jest podmiotem niezależnym od przedsiębiorstwa recyklingu statków będącego właścicielem zakładu recyklingu statków lub od wyżej wymienionego zakładu recyklingu statków i że podjął działania wymagane na mocy tego rozporządzenia w interesie publicznym. (nazwa weryfikatora) wraz z każdą częścią swojej struktury jako podmiotu prawnego również oświadcza, że nie jest przedsiębiorstwem recyklingu statków ani właścicielem zakładu recyklingu statków i że z wyżej wymienionym przedsiębiorstwem nie utrzymuje żadnych kontaktów, które mogłyby mieć wpływ na jego niezależność lub bezstronność.

Poświadczenie wydane w: _____

Data wydania poświadczenia: ____ (dd/mm/rrrr) ____

Data wygaśnięcia (²): ____ (dd/mm/rrrr) ____

Podpis: _____

(¹) Krajowa jednostka akredytująca musi być sygnatariuszem umowy o wzajemnym uznaniu w ramach ILAC do przeprowadzenia inspekcji lub zostać wyznaczona przez państwo członkowskie UE zgodnie z ogólnymi zasadami zawartymi w art. 4 rozporządzenia (WE) nr 765/2008.

(²) Poświadczenie wydaje się na okres, który nie może przekroczyć pięciu lat.

ZAŁĄCZNIK 2

Źródła i odniesienia zewnętrzne

IMO, Międzynarodowa konwencja o bezpiecznym i ekologicznie racjonalnym recyklingu statków z 2009 r.

<http://ec.europa.eu/environment/waste/ships/pdf/Convention.pdf>

IMO, rezolucja MEPC.211(63) przyjęta w dniu 2 marca 2012 r., wytyczne dotyczące zezwoleń dla zakładów recyklingu statków z 2012 r.

[http://www.imo.org/OurWork/Environment/ShipRecycling/Documents/211\(63\).pdf](http://www.imo.org/OurWork/Environment/ShipRecycling/Documents/211(63).pdf)

IMO, rezolucja MEPC.210(63) przyjęta w dniu 2 marca 2012 r., wytyczne dotyczące bezpiecznego i ekologicznie racjonalnego recyklingu statków z 2012 r.

[http://www.imo.org/OurWork/Environment/ShipRecycling/Documents/210\(63\).pdf](http://www.imo.org/OurWork/Environment/ShipRecycling/Documents/210(63).pdf)

MOP, Bezpieczeństwo i zdrowie w razie katastrofy statku: wytyczne dla państw azjatyckich oraz Turcji, 2004 r.

http://ilo.org/safework/info/standards-and-instruments/codes/WCMS_107689/lang--en/index.htm

(Uwaga: ten dokument jest również dostępny w języku francuskim, hiszpańskim, chińskim, bengalskim i hindi)

Konwencja bazylejska, wytyczne techniczne dotyczące racjonalnego ekologicznie gospodarowania w zakresie pełnego lub częściowego demontażu statków.

<http://www.basel.int/Portals/4/Basel%20Convention/docs/meetings/sbc/workdoc/techgships-e.pdf>

Sekretariat konwencji bazylejskiej, wytyczne dla właściwych organów zakładów recyklingu statków, z dnia 4 sierpnia 2013 r.

<http://www.basel.int/Portals/4/download.aspx?d=UNEP-CHW-SHIPS-GUID-CompetentAuthorities.English.pdf>
